

## Yeats, 150 vegades perfecte

Manuel Castaño / Quadern / *El País*

Edicions de 1984 està fent un admirable esforç per anostrar grans poetes del passat segle: en edicions completes, Anna Akhmàtova, Óssip Mandelstam, Walt Whitman; en àmplies seleccions, Joseph Brodsky i, ara, **W. B. Yeats**. És d'agrair també que la feina sigui encomanada a traductors amb la destresa suficient, ja que traduir poesia no és solament conèixer la llengua de partida i la llengua d'arribada; vol dir també saber construir, en la mesura del possible, un nou poema, i fer-lo plaent a l'oïda del lector.

**Josep Maria Jaumà**, traductor experimentat —ha traduït també Robert Graves i Robert Frost, entre altres—, presenta una selecció de 150 poemes de W. B. Yeats (1865-1939) amb l'original al costat, cosa que permet comprovar quant s'ha perdut en la traducció. Ha hagut de prescindir de les rimes i de subjectar els versos a la prosòdia catalana, deixant estar altres efectes sonors, però l'important és que tenim un text que funciona com a poema en català i que hi podem copsar bona part del que va dir Yeats.

El títol, *Irlanda indòmita*, és bo com a reclam comercial, però pot donar una falsa impressió, ja que sembla més adequat per a un recull de cançons de l'IRA que no pas per un dels més grans poetes de la modernitat, i arriba oportunament enguany que es commemora l'aixecament de Pasqua, l'inici del procés que culminà en la independència d'Irlanda —sobre aquest fet, en un dels seus poemes més coneguts, *Easter 1916*, Yeats va constatar, no sense una certa perplexitat: “Tot ha canviat, ha canviat totalment: / ens ha nascut una beutat terrible”.

Nascut a Dublín, en una família provinent d'Anglaterra i instal·lada a Irlanda des del XVII, es va convertir en un dels més grans poetes en llengua anglesa, i també en història viva d'Irlanda. Va rebre el premi Nobel el 1923, com un doble reconeixement: polític, perquè era just quan començava a funcionar l'Estat Lliure Irlandès, i literari, perquè el comitè dels Nobel deia explícitament que Yeats havia sabut expressar l'esperit de tota una nació; s'ha de dir que la part més perdurable de la seva obra va venir després de rebre el premi. Influït al començament, d'una banda, per la mitologia celta i, d'altra, per la poesia simbolista, i al mateix temps interessant-se pel misticisme i l'ocultisme, va

anar evolucionant cap a un llenguatge com més va més personal i més dens quant a pensament filosòfic. Es va mantenir fidel a la poètica tradicional, i no va experimentar noves formes d'expressió, com feien alguns contemporanis seus; més aviat es va tornar menys retòric i més incisiu.

La selecció que ara ens arriba, la més extensa de Yeats feta en català, és prou àmplia i abasta totes les etapes de la seva producció. Conté els poemes més significatius i més citats, com *Navegant cap a Bizanci*, una enigmàtica recerca del sentit de l'art i de l'eternitat; *La torre*, un repàs més o menys imaginari de la vida viscuda, davant la imminència de la mort, o *Un diàleg de l'ànima i el jo*, que va fer que el metge li prohibís escriure durant un any, com informa una nota del traductor —aquestes notes, relegades al final del llibre, són imprescindibles i mereixerien una extensió més gran.

Yeats representa mig segle d'intensa producció literària, no sols poètica, també narrativa i teatral. Les seves idees socials, filosòfiques i religioses ens interessaran ja només com a rerefons dels seus esplèndids poemes, i davant la seva preocupació pel més enllà només podem dir, com W. H. Auden, que a la seva mort va convertir-se en els que l'admiraven.